Kórustábor Kisszálláson

A kisszállási tanyai kollégium vezetői örömmel fogadták a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola I. számú gyakorló iskolájának Bartók kórusát, mely itt tartotta első, hagyományalapító edzőtáborát augusztus végén. Az előzmény: a kórus vezetői, *Erdős János* és *Erdősné Fagler Erika* elhatározták a kórustábor megalapítását, de Csongrád megyében nem találtak helyet, Kisszálláson viszont igen. (Nem az első eset, hogy Bács-Kiskun megye segítséget ad a Csongrád megyei iskolának az oktatási feladatok megoldásához. Éppen a tanárképző főiskola népművelés szakos hallgatói tölthettek három nyarat Bács megye városaiban, falvaiban, hogy tanulmányaikhoz adatokat gyűjtsenek.)

A nyári szünet után a hetven tanuló boldogan vette birtokába a kollégiumot. Napi négy órában, délelőtt és délután voltak a próbák, a többi időben pedig kötetlenebb elfoglaltságokat biztosítottak a karvezetők. Napközben a gyerekek megismerkedtek a községgel, honismereti kiállítást néztek meg, ellátogattak a pattogatott kukoricát feldolgozó üzembe, képzőművészeti foglalkozásokon készítettek babákat, az esték pedig a szórakozás jegyében teltek, nem haszon nélkül. Honismereti, zenei vetélkedő, tánctanulás, a gyerekek szereplésével műsoros est zajlott a parkban, a társalgóban, az utolsó estén pedig a helyi művelődési házban vettek részt hangversenyen a kisszállási asszonykórussal és a helyi iskolai énekkarral.

H. K.

Bizottsági ülés a népfrontnál

Ülést tartott tegnap, kedden a Hazafias Népfront városi bizottsága. *Dr. Berencsi György*, a népfront városi bizottságának elnöke üdvözölte a megjelenteket, majd *Kulcsárné dr. Kiss Piroska* városi titkár beszámolt a bizottság népfrontkongresszus óta végzett munkájáról. Kiemelten foglalkozott a tömegkapcsolatok erősítése és a várospolitikai feladatok érdekében kifejtett tevékenységgel.

Egy elnök — egy szövetkezet

Negyedszázados fennállásán jóval túl van már a háromszorosan kiváló minősítésű *Szegedi Tervező Szövetkezet*, amelyet annak idején — szövetkezeti jelleggel és ilyen profillal az országban elsőként — heten alapítottak azzal a céllal, hogy az ipari és építőipari szövetkezeteknek dolgozzanak. A megrendelők egyre növekvő bizalma alapján a kisszámú műszaki együttes mára 144 főnyi kollektívává, a szövetkezet a tervezés intézményévé fejlődött, évi 25 millió forint körüli bevételt produkálva. A létszámnövekedés egyenes arányban haladt a megbízói kör kiteljesedésével — ma már szinte az ország egész területére dolgoznak. Geodéta, talajmechanikus, épületfizikus és számítástechnikai szakcsoport segíti a tevékenység zömét kitevő magas- és mélyépítési tervezést. Az itt dolgozók 80 százaléka szövetkezeti tag, aki mint csoporttulajdonos, részt vesz a gazdasági döntésekben, a vezetők választásában, a gazdálkodási tervek készítésében.

E szövetkezet elnöke *Márta József*, aki itt alapító tag, és 24 esztendeje tölti be választott tisztségét. Pályakezdő fiatalemberként került ide a gépipari technikum és a villamosipari műszaki főiskola elvégzése után üzemmérnöki diplomával. Abban az életkorban van — 47 éves —, amikor beérettnek látja életútját, ha nehéznek is, de egyenesnek. Amikor beszélgettem vele, úgy forgatta a szavakat, hogy a szövetkezet fejlődésében, a vezetésben szerzett személyes érdemeit is megosztotta munkatársaival. Szinte mindvégig többesszám első személyben beszélt. Az iskolapadból kilépve már kezdőként elkötelezte magát. A szövetkezet létrejöttekor nem volt pártalapszervezet és még később sem. A fiatalok közül néhányan KISZ-alapszervezetet hoztak létre, s azután többen — közöttük ő is — odakötődtek párttagjelöltként egy belvárosi alapszervezethez. Tagfelvételük után önállósították magukat saját pártalapszervezetben, amely mára vezető erővé nőtte ki magát az intézmény politikai vezetésében. S hogy ez a fejlődés valóságos tény, abban Márta Józsefnek személyes érdeme van. Megbízatása, vállalkozása kezdettől fogva mindmáig a pártépítés. Ennek a felelőse. Elejétől fogva felismerte a pártalapszervezet jelentőségét és fontosságát az egyes ember és a kollektívák nevelésében, formálásában, a szövetkezet mindenkori jelenében, jövőjében. Ma 24 tagú itt a pártalapszervezet.

Amikor elnöki tisztségébe választották — 24 évvel ezelőtt — akkor gépésztervező volt —, számukra éppen nem voltak fényes gazdasági kilátások. Nem érvényesült ugyan semmiféle stop, de egy rendelkezés megszabta, hogy meghatározott értékhatáron belül vállalhatnak csak munkát. Közben és azóta ez a megszorítás megszűnt, de akkor, akik megijedtek, elmentek máshová. A többség, főleg a fiatalok maradtak, s az alapítók közül is például *Róka Miklós* és *Koltai Jenő* műteremvezető szintén, mind a mai napig. Maradásuk, helytállásuk, példamutató tevékenységük a munkában, és megbízóik megelégedésére végzett műszaki tervezések sikere később sokakat vonzott ide, akik ma a törzsgárdát alkotják, mérnökök, technikusok és más képesítésű munkatársak. Az elnök hangoztatta is, hogy joggal büszke rájuk, együttesen néznek ki és látnak az országra, mert mindenütt dolguk van, s évente most is — nehezebb gazdasági körülményekhez és viszonyokhoz igazodva — mintegy háromszáz partnerrel, megrendelővel vannak kapcsolatban annak ellenére, hogy kevesebb az újra és több a felújításra szóló megrendelés. E szövetkezetnek része van Szeged régi középületeinek, lakóházainak felújításában, megértő és közös szándékú együttműködésben az ingatlankezelő vállalattal.

Márta József azok közé tartozik, akik maguktól talán többet követelnek, mint másoktól. Legtöbbször ő is hazahordott munkákat, problémákat, nem eléggé lazítva föl a szellemet és a fizikumot naponta megfeszítő belső erőket a kikapcsolódással. Tagja az OKISZ és a KISZÖV több bizottságának, s igazán megbecsült munka az övé. Megkapta a Munka Érdemrend bronz fokozatát, a Szövetkezeti Ipar Kiváló Dolgozója és szövetkezetében is többszörösen kiérdemelte ezt a minősítést, elismerést. Ma is tettrekész, vezetésre és szellemi munkára friss, pedig túl van egy nagy ijedségen és komoly figyelmeztetésen, egy, a múlt év végén kapott szívinfarktuson, mert be-bejár már dolgozni, jóllehet tudja, hogy olyan iramban nem lehet folytatni tovább, mint annak előtte.

Akkor hogyan is tovább, elnök elvtárs? — szegeztem neki a kérdést, és bizonyára nem én voltam az első. Elhittem neki, amit mondott, azt, hogy csak munkával, hasznos tevékenységgel állhat, igazodhat helyre a megtorpant életritmus és azzal, ha okosan szervezzük, meg is osztjuk a munkát valahogy úgy, hogy mindenki ereje, tehetsége és képessége szerint hozzájusson.

Lődi Ferenc

István, a király

Avagy történelmi lecke rockzenére

Mondja valaki, hogy az emberek jelentős részét csak a közelmúlt történelmi eseményei érdeklik. Megannyi bizonyítékot sorolhatunk annak igazolására, hogy egyre népszerűbbek azok a könyvek, filmek, művészeti alkotások, amelyek históriánk régmúltjából hoznak üzenetet. Gondoljunk csak az idei könyvhét néhány slágerkiadványára, közöttük is — témánkhoz illően — két kötetre, az *Árpádkori legendák és intelmek* című gyűjteményre, mely az államalapítás utáni századokban élt nyolc szent élete és alakja köré kristályosodott legendákat gyűjtötte egybe, köztük Szent István király három legendáját, és fájhoz intézett intelmeit; vagy idézhetjük a József Attila Tudományegyetem történészprofesszor-rektorának, *Kristó Gyulának* könyvét, a *Tanulmányok az Árpádkorból* című gyűjteményt, melyben a tudományos kutatás legfrissebb eredményeit tárja az érdeklődő közönség elé. Ez utóbbi a *Nemzet és emlékezet* című, sokra hivatott új Magvetősorozat részeként látott napvilágot.

Nemzet és emlékezet — a mai tudatformálás páros csillaga. Ennek jegyében született *Boldizsár Miklósnak* az a drámája, melyből kisarjadt az első magyar rockopera, *Szörényi Levente* és *Bródy János* invenciózus munkája. A budapesti Városliget Király-dombján az elmúlt két hétvégén *hat alkalommal tíz-tizenöt nézőt* láthatta a „harmadik bőrt". A mű lemezalbumnak és filmnek készül, utóbbi eredeti történelmi helyszíneken, melyhez keretjátékként szerepelt volna, az augusztus 20-i, a budai Amfiteátrumba tervezett egyszeri előadás. Az érdeklődés hullámverése azonban a Városligetbe sodorta és hat bemutatóra duzzasztotta az „alkalmi" szabadtéri rockoperát.

A történet hitelessége fölött olyan kiváló tudósok bábáskodtak, mint *Nemeskürty István* és *Györffy György* professzor. A bemutató mégis *alkalmi jellegű*. S ebben áll minden hiányossága, gyengéje is.

Vajk és Koppány, Géza fejedelem két fia a cselekménycsontvázban a *magyar nép előtti két lehetőséget példázza: a kereszténység felvételét, ezáltal a nemzet fennmaradásának reményét, s vele szemben az ősi törvényekhez való ragaszkodást, a szabadságeszményt, az idegen hódítók elleni harcot.* Érénye ennek a szikár történetnek, hogy a szembenálló testvérpárt nem feketének és fehérnek ábrázolják, a vázlatosan megírt figurák is érzékeltetni képesek azt az ellentmondásokkal terhes történelmi pillanatot, amelyben a kereszténység és a pogányság végső egymásnak szegülésében *eldől a magyar nemzet jövője.* Ám ami egy filmen vágásokkal, trükkökkel, látványelemekkel megoldható, s ami a lemez hallatán fantáziánkkal kiteljesíthető, az nehezen valósítható meg egy szabadtéri színpaddá avanzsált füves domboldalon. Még akkor is, ha a jelzésszerű díszletek tervezője, *Götz Béla* nemcsak szellemes, de tartalmas és asszociációkat ébresztő elemeket vonultat is föl. A lázadó Koppány várának tákolt őrtornyai a káosz és ösztönvilág jelzései, míg a vastraverzek sejtjeiből építkező másik világ fénylő keresztjével, rózsaablakával és félig kész román kapubélletével az új rend jelképe. *Novák Ferenc* több száz táncossal dolgozik a természeti környezet díszletei között. Igazán profi módon ötvözi a magyar néptánchagyományokat, a külföldi rockszínházakból és filmekről ismert tömegmozgatást és a Jancsó Miklós által iskolát teremtő jelképiséget.

Szörényi és Bródy muzsikája három forrásból táplálkozva teremt tartalmas mondanivalót, társadalmi-történelmi töltést, precíz zenei megfogalmazást. Istvánnak és körének dallamkincse *a régi gregorián motívumaiból* építkezik, Koppány táboráé a *kemény rock*, míg a föltűnő regősök és a békítő Réka dalainak impulzusai *folklór ihletésűek*. Az előadás kétórás igazi ünnep, leköti a tízezer nézőt, történelmi üzenetet táviratoz, ugyanakkor összetett, pontosan kimunkált zenei élményben és jórészt tehetséges énekesi teljesítményekben részesít. Mindenekelőtt a Koppányt megszemélyesítő *Vikidál Gyula* érzi magát elemében, látszik, hogy azonosulni képes a lázadó pogány alakjával, s hangjára írták a keményen kopogó rockzenét. Táborának két népszerű tagja, a Laborczot éneklő *Nagy Feró* és a Torda táltosként megjelenő *Deák „Bill" Gyula* ugyancsak nagy lelkesedéssel és elvitathatatlan tehetséggel vesz részt a produkcióban. István homályosabb alakját *Pelsőczy László* eleveníti meg, hangja *Varga Miklósé*. Aszerik főpapként *Victor Máté* némi groteszk felhangot is képes kölcsönözni a hittérítők vezérének. Meglepetés Saroltként a rusztikus, spród és karcos *Berek Kati*, aki nemcsak szuggesztivitásával, de hanggal is győzi István anyjának szerepét.

Kár, hogy a történelmi ihletésű, a mai nemzedékekhez őszintén és saját hangjukon szóló színvonalas vállalkozás *öncélú hatásvadászattá változik* tűzijátékával, szikraesőjével, 150 méteres tricolorkerítésével, elektronikus hangszerekre átírt himnuszával. Az *alkalmi jellegből következik az előadás többi gyengéje is.* Sajnálhatjuk, hogy ez a sikeres, látványos és fontos produkció, a Szörényi—Bródy alkotópáros tehetséges munkája *az opera műfajának mérlegén mégis könnyűnek találtatott.* A dramaturgiai hiányosságok — István figurája erőtlen, érzésem szerint érvei nem elég magával ragadóak Koppány és a közönség meggyőzésére; a színészmozgatás gyermetegi, az énekesek előjönnek a domb mögül, majd dalaik után visszabotorkálnak oda... — és a zenei bizonytalanságok — három hang együtténeklése még nem jelent megkomponált tercettet — sokat vonnak le a mű értékéből. Lemezhallgatásra, filmnek vagy rockelőadásnak bizonyára kitűnő, ám a mű zenei építkezéséből kihallik, hogy első próbálkozás ezen az ingoványos terepen, bár a zene szellemes, változatos és nagyszerű, de *nem opera.* Mindenesetre várjuk a lemezt, várjuk a filmet, a hazai és nemzetközi sikert, mert megérdemli.

Tandi Lajos

Együtt az egyensúlyért

Ez a jelszava és fő törekvése annak a kiállításnak, amelyet hétfőn nyitott meg *Toma József*, az Ipari Minisztérium főosztályvezetője Budapesten. Az Ipari Reklám és Propaganda Vállalat teremtett fórumot ahhoz, hogy ebben az iparágban bemutatkozhassanak az importhelyettesítő termékek.

A szakma rejtelmeiben járatlan szemlélőnek önmagában nem sokat mondanak a kiállított tárgyak. Annyit azonban mindenképpen, hogy jobb minőségűek, méretpontosabbak, jobban ellenállnak a különböző hatásoknak, mint a korábban hazánkban előállított hasonló termékek. Sok olyan darabot is kiállítottak, amelyet előzőleg kizárólag tőkés importból lehetett beszerezni.

A kohászat az elmúlt évek egyik válságipara volt: az itt bemutatkozó törekvések tükrözik azokat az erőfeszítéseket, amelyeket a szakma tett önmaga egyensúlyának megtalálásáért, ezzel együtt az ország egyensúlyi helyzetének javításáért.

Az importhelyettesítő termékek esetében két gond szokott előfordulni: a felhasználó vagy nem ismeri a helyettesítő hazai termékeket, vagy túlságosan is jól ismeri, és minőségi kifogások miatt nem szívesen vásárol belőle. Szimpatikus a kezdeményezés azért is, mert egyengeti az utat a fölhasználók felé. A hasonló kiállítások elkelnének más iparágakban is. E termékek hazai gyártását a devizatakarékosság kényszere hívta életre. Ennek ellenére kötelező kell legyen a jó minőség, s akkor a termék saját erényeiért is keresetté válik, nemcsak, mert másikat úgysem lehet kapni. Az importhelyettesítő termékek végső mércéje az lesz, ha a gazdasági egyensúly elérése után, az importáruval való nyílt versenyben is mellettük döntenek a felhasználók.

T. I.

A nemzetiségi közművelődésről

A nemzetiségi szövetségek becslése szerint jelenleg mintegy 200—220 ezer német, 100—110 ezer szlovák, 80—100 ezer délszláv és 20—25 ezer román anyanyelvű állampolgár él hazánkban.

Mint azt a Művelődési Minisztérium nemzetiségi önálló osztályán az MTI munkatársának elmondták: *nemzetiségi politikánk egyik sajátossága, hogy a hazánkban élő kisebbségek társadalmi, gazdasági, oktatási és kulturális lehetőségei nem függvényei a becsült számadatoknak, hanem a valós igényekhez, érdeklődéshez, szükségletekhez igazodnak.* A történelem folyamán a nemzetiségek társadalmunk szerves részévé váltak, többségük gazdag néphagyományt őriz, s ehhez erősen ragaszkodik. *A különböző nemzetiségi közművelődési formák főként a művelődési otthonok keretében valósulnak meg. Jelenleg több száz énekkar, éneklő csoport működik,* a német, délszláv, szlovák és román *zenekarok* száma megközelíti a százat, s a legutóbbi felmérések szerint *csaknem 90 népi táncegyüttes* dolgozik folyamatosan.

Mind jobban kibontakozik az anyanyelvművelő klubmozgalom, amely változatos eszközeivel széles körű lehetőséget ad az anyanyelv ápolására. E klubok tevékenységének — számuk több mint 110 — különösen a vegyes lakosságú településeken, a városokban van nagy jelentősége.

A hagyományok feltárását segítik a nemzetiségi szövetségek szervezte néprajzi gyűjtőtáborok, és az e témában írt dolgozatok, melyeket tanulmánysorozatokban jelentetnek meg, ezek iránt külföldön is nagy az érdeklődés.

A nemzetiségi lakosság tájékoztatásáról egy-egy hetilap gondoskodik. A nemzeti kisebbségek könyvellátásában az úgynevezett alapkönyvtári rendszer játssza a főszerepet: jelenleg hat német, négy szlovák, egy román, és hat délszláv báziskönyvtár működik, ezek 450 település könyvtárába juttatják el a nemzetiségi irodalmat. *A hazai nemzetiségi könyvkiadásról — a tankönyvkiadón belül — külön szerkesztőség gondoskodik.* 1976—82 között 65 nemzetiségi nyelvű szépirodalmi és néprajzi kiadvány, illetve tanulmánykötet jelent meg.

A Magyar Rádió pécsi stúdiójában német és horvát-szerb, Miskolcon szlovák, Szolnokon román, Győrben szlovén és német műsort sugároznak a hazai nemzetiségiek számára. Pécsett 1979 óta német és szerb-horvát nyelvű televízióműsor is készül, s 1982-ben megkezdődött a román nyelvű adások sugárzása Szegeden.